

HADTÖRTÉNELMI IRODALOM.

Der Österreichisch-ungarische Krieg. Bearbeitet von *Hoen, Metzger, Pohl*, stb. Leipzig; Bath, 1922. XIV., 674 lap, 2 térkép. (*Schwarte*: Der grosse Krieg 1914—1918. című művének 5. kötete.)

Négy és fél év minden reménye, minden aggodalma elevenedik meg előttünk, mikor e vaskos kötetet átolvassuk; közel 700 oldalának minden fekete betűje egy-egy halottat gyászol, ki oly eszméért ment halálba, mely ma már feltámaszthatatlanul halott. A gyászos összeomlás maga alá temette a dunai monarchiát és évszázados multra visszatekintő intézményeit; a legnehezebben a hadsereggel végzett, melynek dicsőséges hagyományok és hosszas megszokás által összekovácsolt vasgyűrűje még a legtovább tartotta össze a széthullásnak induló birodalmat, míg végül is a külső és belső helyzetnek teljes romlása szétvetette a birodalomnak ezt az utolsó pillérét is.

Mindeddig hiába vártuk a világháborúnak osztrák vagy magyar részről való katonai megvilágítását, pedig felette kívánatos, hogy nagyközönségünk a *mi* szempontjaink figyelembevételével megírt szakszerű munkából ismerje meg annak történetét, nem pedig pletykákra alapított „chronique scandaleuse“-ökből, vagy szégyenletes tájékoztatlanságot eláruló újságközleményekből. A komoly olvasóközönség eddig kizárólag német szerzők munkáira volt utalva, kik természetszerűleg nem tudják mindenkor helyesen értékelni az előttük nagyrészt ismeretlen vagy érthetetlen osztrák-magyar viszonyokat. Ép ezért örömmel üdvözljük, hogy a *Schwarte* altábornagy szerkesztette, a világháborút tárgyaló tízkötetes műben helyet szorítottak a fenti kötetnek is, melyben a volt monarchia hadseregében jelentős szerepet betöltött hadtörténelmi írók az 1914—18. évek eseményeit osztrák-magyar szemszögéből nézve világítják meg. Minden tárgyilagosságuk mellett sem volt elkerülhető, hogy a magyar szempontok sokszor hiányos, sőt téves beállításban ne szerepeljenek; de azért mégis hangsúlyoznunk kell, hogy egyes hiányosságoktól eltekintve, érdemes alkotással van dolgunk.

A bevezetésben *Hoen* altábornagy, az osztrák hadilevéltár igazgatója, a volt haderő rövid történetét és jellemzését foglalja össze. Meggyőző számsorok bizonyítják, hogy mily kevés történt a véd-

erő fejlesztése tekintetében és megállapítja azoknak a súlyos felelősségét, akiknek hibájából elégtelen és gyarló felszereléssel indult döntő harcba népünk színe-virága, az 1914. évi hadsereg. A mozgósítást aránylag szűkszavúan ismerteti és csak sejtjük azt a súlyos helyzetet, melyet a 2. hadsereg kétlaki szerepeltetése délen és északon egyaránt okozott.

Az 1914/15. évi orosz hadjáratnak Ivangorod bevételeig terjedő részét *Metzger* altábornagy írta meg, aki 1917-ig a hadsereg-főparancsnokság hadműveleti irodájának volt a vezetője és így döntő befolyással volt a hadműveletek menetére. A háború ezen szakára nézve épen töle várhattunk volna értékes felvilágosítást; de sajnos, csalódtunk. Rövid 31 oldalon (ebből is 2½ oldal a vázlat) csupán nagy vonásaikban peregnék le előttünk a hadjárat eseményei, amelyeknek folyamán pedig tényleges hadseregünk majdnem teljes egészében elpusztult és a krasniki, lebergi és megannyi más harcmezőkön elhullott hőseink sem találnak meglehetősen méltatásra. Ha egyes csapattesteink tetteinek kiemelése kívül is esik a mű keretein, mégis sajnálatos, hogy a *limanovai csata gyűjtőpontjában állott Nádasdy-huszárokról mint „Herberstein gróf (a hadosztályparancsnok) lovasai”-ról történik említés*. Alig pár sor foglalkozik kárpáti harcainkkal, melyeket hevenyészett kiképzésű, gyatra felszerelésű csapataink a tél minden borzalmaival dacolva, vívtak meg a honi föld védelmében. A monarchia hálátlan szerepet vállalt, amidőn az orosz óriás ellen támadó hadjáratot indított a német szövetséges tehermentesítése végett és sajnálnunk kell, hogy ez a még mindig kellően nem értékelt körülmény sem domborodik ki eléggé *Metzger* előadásában. A háború e fontos szakának ilyen vázlatos tárgyalása súlyos, — talán egyetlen — szerkezeti hibája a könyvnek, mely például a hasonlíthatatlanul jelentéktelenebb albániai harcoknak 48 oldalt szentel. Hogy mennyiben részes ebben az aránytalanságban a szerzőnek 1921-ben bekövetkezett halála, azt megállapítani nem tudjuk.

A hirhedtté vált 1914. évi szerb-montenegrói hadjárat történetét *Pohl* ezredes írta meg. Potiorek tábornok feladatát, az állam területének ellenséges betörés elleni biztosítását, csupán támadólag gondolta megvalósíthatni, holott 140.000 főnyi haderejével szemben 220.000 harcra edzett ellenfél állott. Kétrendbeli kudarc után az 1914 novemberében megindított támadás sikerrel kecsegtetett; a csapataival való személyes kapcsolatot nem kereső hadvezér azonban túlértékelt elért sikereit és nem vetett számot hadseregének állapotával. A kétségbeesetten harcoló szerbek ellentámadása legyöngült csapatainkkal szemben megsemmisítő eredményre vezetett, és emberfeletti teljesítmények árán elért sikereink elvesztek. Vereségünk külpolitikai téren is súlyos következményekkel járt. A galiciai események folytán amúgy is megcsorbult katonai tekintélyünk

alapjaiban rendült meg, ezenfelül a szerb területnek — bár ideiglenes — megszállása indította meg a hármasszövetségi szerződés idevágó pontjaira hivatkozó Olaszország rekompenzációs követeléseinek lavináját is.

A négy első isonzói csatának leírásával indul meg az olasz háború története. Szerzője *Krauss Alfréd* tábornok. Mintaszerűen áttekinthető, amellet a jelentős részleteket kellőképp kiemelő előadásban gördülnek le az 1915. év nehéz, de örökké dicsőséges harcai a Karszton, az Isonzó mentén és az Alpokban. Az alantas vezetés és a csapat hőskölteményének indul meg az olasz háború és az is marad mindvégig; jólesően látjuk, hogy a magyar csapatok minden dicséreten felül álló tettei teljes méltánylásban részesülnek.

Konopicky tábornok, az akkori 3. hadsereg vezérkari főnöke, szerzője az 1915. évi szerbiai és montenegrói hadjáratról szóló fejezetnek. A 3. osztrák-magyar és a 11. német hadseregeknek sikeres folyam átkeléseihöz és az azt követő előnyomuláshoz kapcsolódó bolgár támadás rövid pár hét múlva a központi hatalmak birtokába juttatta Szerbia és Montenegro egész területét. A szerb haderő jelentékeny része azonban, bár óriási szenvedések árán, megmenekült és nemsokára a szaloniki arcvonalon újra harcba lépett. A *Conrad* és *Falkenhayn* közötti ellentét ekkor már erősen jelentkezett a közös ügy rovására. Az 1915/16. év telén a központi hatalmak kedvező katonai helyzetben voltak ugyan, de a hadvezetőségek között a hadműveletek további iránya tekintetében dülő egyenetlenség súlyos veszélyek csíráit rejtette magában. Verdun és Luck előrevetették árnyékukat.

Az 1916. évi déltiroli támadás (*Krauss* tábornok leírása) a világháború legérdekesebb harcai közé tartozik. Először történt meg, hogy a modern haditechnika minden vívmányával felszerelt százezres hadseregek döntő küzdelmek kivívásához magas hegyekben támadnak. A rendesen hátrányosabb hóviszonyok miatt csak május 15-ikén indulhatott meg a támadás, amely különösen a középben (XX. hadtest; parancsnoka az akkori trónörökös) kitűnően sikerült. A hatalmas kezdősiker kihasználása azonban nem volt tökéletes, ami által támadásunk sokat veszített lendületéből, az elenség pedig lélekzétvételhez jutott és tartalékait a veszélyeztetett pontok felé irányíthatta. Támadásunk túlhaladta már tetőpontját, még mielőtt csapataink elérhették volna a síkságot és mielőtt Brussilov áttörése déltiroli hadműveleteink beszüntetésére kényszerített volna bennünket. Pedig gyalogságunk haláltmegvető bátorságának és tüzérétségünk megsemmisítő hatásának az állandó jellegű, modern védőberendezésekkel megerősített hegyóriások sem tudtak ellentállani. A vezetés hibáit itt is a csapat van hivatva feleltetni. Aggodalmas lassúsággal folytak a III. hadtestparancs-

nokság előkészületei a mély Assa szakadéknak és Asiago környékének két hadosztállyal való elfoglalására nézve, amikor a győri II. vadászszázalaj egy tizedese nyolc emberével áthatolt a félelmetes Assa-szakadékon és megállapította, hogy az ellenségnek se híre, se hamva.

A világháborúnak reánk nézve talán legsúlyosabb időszakát, az 1916. év harcait az orosz és román haretereken, *Hoën* tábornok ismerteti. Kétségbeejtő helyzetet teremtett Brusszilov sikerült olykai áttörése. A Somme-menti pokol a német harcосok hekatombáit nyelte el, Görz elesett, Románia pedig ellenségeink sorába állott és a védtelen Erdélyre vetette magát. Ugyanakkor az orosz áradat szakadatlanul ostromolta seregeink megrikult sorait. Csodával határos és csak a fölényes német vezetésnek, valamint csapataink, főképp magyarjaink elkeseredett ellenállásának köszönhattük, hogy a hullámok nem már 1916-ban csaptak össze felettünk. A lucki csatavesztés itthon a legerősebb izgalmakat váltotta ki, melyek Tiszának a hadsereg főparancsnoksághoz, sőt a királyhoz intézett, legutóbb Rubint altábornagy által közzétett, leveleiben és felterjesztéseiben is pregnánsan jelentkeznek. A hadvezetés a keleti arcvonalon a hadsereg és a hátország egyhangú helyeslése mellett Hindenburg és Ludendorff kezébe került. A román hadjárat leírása folyamán számos magyar honvéd- és népfelkelő-alakulat haditettei nyernek dícsérő megemlítést.

Az isonzói arcvonalon uralkodó látszólagos csendet (a VII. temesvári hadtest például a „csendes“ áprilisban 17, májusban pedig 20%-át veszttette el állományának) augusztus 6-ikán a hatodik isonzói csata zaja váltotta fel. Újszerű, meglepetésre alapított támadó-eljárással, melynek útjait az elmaradhatatlan árulás is egyengette, sikerült az olaszoknak a görzi hídfőt elfoglalniok, minek folytán a doberdói fennsíkot is fel kellett adnunk. Cadorna azonban, saját beismerése szerint, csak presztizssikert aratott, mert katonai helyzete csak keveset javult. A hatodik, valamint az 1916. év további folyamán lezajlott 7., 8. és 9. csatákról szóló fejezet szerzője *Pitreich* tábornok.

1916/17. telén a haderő élelmezési létszáma három és fél millió emberre rugott; ebből 780.000 állott a tűzvonalban. Kilenc katonára két tűzvonalbeli katona esett tehát, ami a hadtápvonalak nagy kiterjedésére volt visszavezethető. A rendelkezésre álló 100.000 tisztt és hasonállású közül 26.000 volt a csatavonalon; a harcoló csapatnál tehát 30 emberre esett egy tisztt. A háború kezdete óta a tüzérség mutatta fel a legnagyobb fejlődést, és ezidőtájt 5700 táborig és hegyi, valamint 1550 nehéz löveget számlált. 1917 februárig három millió volt az addig nyilvántartott halottak, sebesültek és foglyok száma; ezen időpontig a lakosság 14%-át, hét millió embert hívtak be katonai szolgálatra. Levonva a veszteségeket és a hadrakelt

sereg létszámát, mindössze 500.000 fő maradt a hátsországban a hadsereg további rendelkezésére, holott a hadrakelt sereg havonkint még nagyobb harci tevékenység nélkül is 100.000 főnyi pótlást kívánt; ez az embertartalék tehát mindössze öt hónapig volt elegendő. Csak a legnagyobb takarékoság és a pótlásügyek egységes vezetése által lehetett a további követelményeknek úgy, ahogy megfelelni.

A tizedik és tizenegyedik isonzói csaták Pitreich tábornok tollából eredő leírása a könyvnek fénypontjai közé tartozik. Szinte regényszerű változatosságban szerepelnek az Isonzó hősei, akik közül mindig kimagaslanak a magyar csapatok. A felső-ausztriai 14. gyalogezred egy tisztjének naplójából közölt bő részlet a Monte S.-Gabriele pokláról próbál fogalmat nyújtani és a német birodalom közönségével is éreztetni akarja, hogy katonáink a nyugati harcét borzalmaihoz hasonló helyzetekben is derekasan megállották helyüket. Sajnos, hogy a 20. honvédhadosztály, melynek pedig annyi véres hőstette fűződik e hegyhez, még mindig nem örökítette meg írásban dicső szereplését.

1917. nyarán heves harcok dúltak az orosz és román arcvonalon. Kerenski e támadásáról *Kissling* alezredes nyújt szemléltető képet. A szövetségesek Zalosce—Zborow-i ellentámadása teljesen helyreállította a kezdetben főképp cseh árulás folytán kedvezőtlen helyzetet és megtisztította Galiciát és Bukovinát az ellenségtől.

A tolmeini áttörés az osztrák-magyar hadi tevékenység csúcspontja és a szövetséggel való sikeres együttműködés ragyogó példája. Gorlice és Tolmein példái mutatják, mire lett volna képes a két hadsereg, ha hadműveleteiket mindenkor egyetértésben intézik. Az Isonzótól a Piaveig tartó előnyomulást *Konopicky* altábornagy és *Glaise-Horstenau* alezredes írták meg. Még ma is feldobban a közelmúlt szomorú eseményei által oly rezignált szívünk, ha magunk elé idézzük a friauli síkon átélt diadalmas napok emlékét és ha szemlét tartunk a hatalmas zsákmány felett: 300.000 főnyi fogoly, 3152 ágyú, 30.000 gépfegyver és megszámlálhatatlan egyéb hadianyag került kezünkre. A Piavenál azonban erős ellenállásra találtunk. Olaszország a végveszély pillanatában eléggé nem csodálható módon magára eszmélt és megértette fiaival, hogy a nemzet sorsa forog kockán. A szövetségesek is jelentékeny (körülbelül 12 hadosztálynyi) segítséget küldtek, úgy hogy az új arcvonal a Piave partján alakult ki.

Az 1918. évi júniusi szerencsétlen kimenetelű támadás részleteit és bírálatát *Glaise-Horstenau* alezredes írta meg. A támadás sikertelenségét elsősorban a rendelkezésre álló erők végzetes szétforgácsolása okozta. A vezérkar főnökének határozatlansága megakadályozta azt, hogy a rendelkezésre álló hatalmas tömeget egy irányban használják fel erőteljes áttörés céljaira, holott az egész

háború folyamán nem voltak olyan kedvező erőviszonyaink az olasz arcvonalon, mint akkor, amikor is 1:1 arányban állottunk az olaszokkal szemben. Hat csoportban forgácsolódott szét a hatalmas emberanyag, anélkül, hogy valahol is döntő fölényrel rendelkezünk volna. A hadászati hibákkal párosult az árulás és a hadianyag gyarló volta is. Az asiagói fennsíkon az ellenség percre ismerte a támadás időpontját; tüzérésgünk kiűritett állásokra tüzelt; gyalogságunk ugyanily árkokat rohant meg. Katasztrófális köd fokozta a támadás folytán elkerülhetetlen rendetlenséget és ebben a helyzetben érte az előretörő hadsereget az ellenség tervszerűen előkészített hatalmas ellentámadása. Estére csapataink majdnem mindenütt visszatértek régi állásaikba.

A 6. hadseregnek a Montello ellen megindított támadása több eredményt mutatott fel és a túlnyomóan magyar csapatok el is foglalták a karsztos fennsík legnagyobb részét. A többi arcvonalrészekben beállott harci szünet azonban lehetővé tette az olaszoknak, hogy tartalékaikat a 6. hadsereg ellen vonják össze s ehhez járult még a Piave rohamos áradása által lehetetlenné tett utánpótlás is, úgy hogy a hadvezetőség nehéz szívvel elrendelte a visszavonulást. A súlypont nélküli támadás nem járt, mert nem is járt hatott sikerrel és szerencsétlen, veszteséggel teljes kimenetele oly következményeknek vált okozójává, amelyek már az összeomlás szomorú kérdésébe kapcsolódnak bele.

Az albániai hadjáratnak megkapóan színes képét rajzolja meg *Veith* ezredes, aki ennek az országnak alapos ismerője. Albánia gazdasági és kulturális leírása, Durazzónál és egyebütt vívott nehéz, de eredményes harcaink ismertetése, csapatainknak megpróbáltatásokkal, betegségekkel teli élete többnyire ismeretlenek az olvasó előtt. A Pflanzler-Baltin vezérezredes által megindított lendületes ellentámadás mindennél jobban bizonyítja azt, hogy még 1918 augusztusában is vezethetett az arra hivatott parancsnok sikeres támadást csapatainkkal, holott azok a táplálkozás és felszerelés tekintetében az igénytelenség olyan fokát érték el, amelyről a háború előtt, vagy akár 1916-ban álmodni sem mertünk volna.

A Törökországban szerepelt négy ütegünk harcairól *Adam* alezredes emlékezik meg. Tüzéreink a Gallipoli-félszigeten, a Suez-csatorna elleni vállalkozásban, valamint a gazai csatákban derekasan kivették részüket.

Haditengerészetünkkel *Handel-Mazetti* és *Igaly* fregatthadnagy foglalkoznak bővebben. Tengerattjáróink kiváló teljesítményeik folytán a számbelileg túlsúlyban lévő francia-olasz hajóraj félelmetes ellenfeleivé váltak. Csatahajóink is több ízben sikerrel szerepeltek. Így 1915 május 24-ikén, az olasz hadüzenet napján, bátor előtörésükkel hathatósan megzavarták az olasz mozgósítási és

felvonulási mozdulatokat. 1917 május 15-ikén vívta meg a „Novara“ Horthy Miklós parancsnoksága alatt két más cirkálóval egyetemben a diadalmas otrantói csatát. Dunai monitorjaink is jelentős szerepet vittek a Szerbia elleni hadjáratok folyamán és a románok rahovói Dunaátkelésével kapcsolatos harcokban is.

A monarchia háborús bel- és külpolitikájára vonatkozó, valamint az összeomlásról szóló fejezetek *Glaise-Horstenau* tollából erednek. A politikai kérdések tárgyalása nem tartozik ide; de mégis megállapítjuk, hogy a szerző erősen nagynémet gondolkozása természetszerűleg ezt a nemzeti szempontot juttatja érvényre egyébként kiválóan értékes fejezetében. A monarchia bel- és külpolitikájának magyar szempontból való szakszerű taglalása magyar szerző feladata; botorság volna azt idegen nemzet fiának tárgylagosságától várni.

Kétségtelen, hogy a hadsereg, amelyet a Piave-menti balsiker alapjában rendített meg, amelyet roppant nagy nélkülözések gyöngítettek és bűnös propaganda megmétélyezni kísérelt, az utolsó, rettenetes próbát, az olaszok 1918 október 24-ikén meginduló támadását, elődeihez méltóan állotta ki. Meghatóan csodálatos volt, amidőn ez a szó legszorosabb értelmében hazátlanná vált hadsereg nemzetiségeire való tekintet nélkül állotta az olasz-angol tömegrohamokat a hegyi csatavonalon. Az Asolone, Pertica, Solarolo szikláin mégegyszer felragyogott a monarchia hadseregének hősi ellenállása, de röviddel rá a Piave-menti események folytán teljesen felborult a katonai helyzet, felbomlott a fegyelem és beállott a teljes katonai összeomlás. A harevonal felbomlásának és a fegyverszünet kérdésének egész irodalma támadt már, de kétségtelen, hogy a magyar csapatok nem jártak elől a fegyelem megbontásában, amint azt pedig *Glaise* sajnálatos módon sejtetni enged.

Ha végül azt kérdezzük, vajjon milyen tanulsággal jártak ötödfél év véres áldozatai és keservei Magyarországra nézve, azt felelhetjük, hogy háborús történelmünk forгатása közben jelentékenyen megerősödnek bennünk egy szebb jövőbe vetett reményeink. Nem lehet kétséges annak a nemzetnek sorsa, melynek fiai idegen vezetés alatt, előttiük ismeretlen célokért is hűségesen és lelkesedve ontották vérüket a világ négy táján!

Vadnai.

A Magyar Tudományos Akadémia Hadtörténelmi Bizottságából.

Utalással a vezető cikkünkben mondottakra, a Magyar Tudományos Akadémia Hadtörténelmi Bizottságának működésére nézve a következőkben óhajtjuk tájékoztatni olvasóközönségünket.

Egyfelől a Magyar Tudományos Akadémia, másfelől a m. kir. honvédelmi miniszter úr kirendelte bizottság 1922. évi tárgyalásai eredményeként: *1923 január 1-ével* a Magyar Tudományos Akadémia Hadtörténelmi Bizottsága által kiadott „Hadtörténelmi Közlemények“ a m. kir. hadtörténelmi levéltár kiadta „Hadtörténelem“ című folyóirattal egyesítettett, még pedig olyként, hogy a „Had-történelem“ című folyóirat 1922 végével megszűnik.

Az új életre kelt „Had-történelmi Közlemények“ számára szükséges anyagi eszközöket a Magyar Tudományos Akadémia és a m. kir. honvédelmi miniszter úr biztosították, még pedig oly tekintélyes összegben, hogy a „Had-történelmi Közlemények“ 1923-ban ismét régi terjedelmében, vagyis *negyven nyomtatott ívnyi tartalommal* fog megjelenni, feltéve természetesen, hogy a nyomdai és grafikai szak árai tetemesen emelkedni nem fognak.

Az egyesítésnek mind a két fél által kívánt bizonyos feltételei voltak, amelyeknek lényegesebb pontozatai a következők:

A szellemi vezetés egy *szerkesztő-bizottságra* hárul, amelynek elnöke *Angyal Dávid* akadémiai rendes tag, tagjai pedig: *Domanovszky Sándor, Lukinich Imre* és *Pilch Jenő* akadémiai levelező-tagok, továbbá *Keresztes Kálmán* vezérkari ezredes, *dr. Rákossy György* és *Bengyel Sándor* vezérkari alezredesek. A szerkesztő-bizottság dönt végérvényesen a beküldött értekezések, cikkek, stb.-ek közlése tekintetében.

A folyóirat szerkesztőjévé a bizottság *Gyalóka Jenő* ezredes, a bizottság segédtagját, jelölte ki, miután az eddigi szerkesztő, *Pilch Jenő* levelező-tag, a szerkesztői teendők alóli felmentését kérte.

A *kiadóhivatal* a m. kir. hadtörténelmi levéltárban (I., Vár, Bécsikapú-tér 4. szám, III. emelet) marad meg továbbra is, még pedig *Szelestey László* főtanácsnok vezetése alatt. Az előfizetéseket, valamint a kiadás körül felmerülő kérdéseket tehát ide kell beküldeni, nem pedig a Magyar Tudományos Akadémia könyvkiadóhivatalába.

A negyedévenként megjelenő folyóirat terjedelme *negyedévenként legalább is öt nyomtatott ívnyi lesz*. 1923 első felében a folyóirat terjedelme előreláthatólag *húsz nyomtatott ívnyi lesz*, vagyis jóval meg fogja haladni a feltételekben meghatározott terjedelmet.

Írói tiszteletdíjak gyanánt a bizottság egyelőre nyomtatott ívenként a következő összegeket állapította meg:

Önálló értekezésekért	2000 K
Jegyzetekkel magyarázatokkal ellátott és így összekapcsolt okmánymásolatokért	1000 „
Egyszerű okmánymásolatokért	500 „

A gazdasági viszonyok esetleges változása esetén a szerkesztő-bizottságnak joga van az írói tiszteletdíjakat saját hatáskörében felemelni vagy leszállítani.

A folyóirat évi *előfizetési díja* 240 K. Az előfizetési összeg megváltoztatása ugyan a szerkesztő-bizottság hatáskörébe vág, de mindenkor a honvédelmi miniszter úr hozzájárulása szükséges hozzá. Az egyszer már megállapított évi előfizetési összeget évközben megváltoztatni nem lehet. A folyóirat előfizetése csakis *az egész év folyamára lehetséges*, de azzal a kedvezménnyel, hogy az előfizetés összege két részletben is leróható.

A Hadtörténelmi Bizottság javaslata alapján és az Akadémia 1923 január 29-ikén tartott összesülésének határozata után a Hadtörténelmi Bizottság az 1923—24. évekre a következő tagokból áll:

Elnök:

József királyi herceg Öfensége, t. t.

Előadó:

Pilch Jenő ezredes, lt.

Tagok:

Aldássy Antal lt., Angyal Dávid rt., Ballagi Aladár rt., Békefi Remig rt., Csánki Dezső rt., Domanovszky Sándor lt., Fejérpataky László rt., br. Forster Gyula tt., Hodinka Antal lt., Hóman Bálint lt., Iványi Béla lt., Károlyi Árpád rt., gr. Klebelsberg Kunó tt., Komáromy András lt., Lukinich Imre lt., Márki Sándor rt., Szádeczky-Kardoss Lajos rt., Szendrei János lt. és Takáts Sándor lt.

Segédtagok:

Bengyel Sándor vezérkari alezredes, Breit József altábornagy, Gabányi János ezredes, Gyalókay Jenő ezredes, Keresztes Kálmán vezérkari ezredes, Nagy Vilmos vezérkari alezredes, dr. Rákosi György vezérkari alezredes, Rubint Dezső altábornagy, dr. Tóth Zoltán egyetemi magántanár és Vadnai Emil százados.

A bizottság 1923 február 8-án tartott ülésén költségvetési és nyomdai műszaki okok miatt elhatározta, hogy folyóiratának, a

„Hadtörténelmi Közlemények“-nek 1922. évi folyamát, a folytonosság fenntartása érdekében is, az 1923-i évfolyammal egyesítetten adja ki.

Nem tartozik ugyan a bizottság ügykörébe, de olvasóközönségünk tájékoztatása végett közölni óhajtjuk, hogy a *Magyar Tudományos Akadémia* Lévy-alapjából kiírt pályatételre, „Mátyás király fekete seregének története“, a kitűzött határidőre egy pályamunka tervezete érkezett be még 1922-ben. A pályamunka benyújtója *dr. Tóth Zoltán* egyetemi magántanár, a Magyar Nemzeti Múzeum őre. A birálat alapján (lásd Akadémiai Értesítő, 1922. évi május—augusztusi füzetének 110. l.) a pályázót az Akadémia nagygyűlése a pályázat kidolgozásával bízta meg.

Pilch Jenő
előadó.